

0. Inledning

Det blir lätt så att när man har ett problem, att man löser problemet med hjälp av redan uppkomna lösningar.

Kan det också vara så när man har ett ännu större problem - en kris, att man på samma sätt appliceras på förhand givna lösningar kanske, innan problemets karaktär helt uppkommit - så också när man har en nationell säkerhetskris.

Eller, om andra medel är otillräckliga, och med hänsyn till hur omständigheterna eskalerat - var det på förhand givet att om Ryssland blir mer aggressiva ska Sverige lämna 200 år av oavhängighet och gå med i Nato?

I dagen globala samhälle, när så mycket varor och tjänster går på export, all handel som uppkommit och USA är en av sveriges viktigaste handelspartner (tillsammans med EU), och det finns mycket säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete (bilateralt) mellan andra EU-länder och USA - en "Natoklubb" mellan USA och dess allierade och till detta har också återkommit (efter många års frånvaro) en reell geopolitisk konkurrens mellan stormakterna USA, Ryssland och Kina .... det vore ju inte så konstigt att man kan se det som en naturlig optimering ....

Men några bromsar fanns det:

"Det blir inga ansökningar om något medlemskap så länge vi har en socialdemokratisk regering. Jag kommer definitivt aldrig så länge jag är försvarsminister att medverka i en sådan process. Det kan jag garantera alla!" Försvarsminister Peter Hultqvist på Socialdemokraternas partikongress i Göteborg, november 2021" (s. 141 Ovisshetens tid SOM 2022)

Men under våren 2022 skedde "den största och snabbaste opinionsförskjutningen som hittills uppmätts i svensk politisk historia." och detta beroendes på Rysslands invasion av Ukraina

20220224. (s. 141 Ovisshetens tid SOM 2022), och Sveriges regering beslutade om att ansöka om medlemskap i Nato den 20220516.

Inledning

Sverige, i detta skifte av 200 års oavhängighet till att bli medlem i Nato - dess formella medlemskap i NATO den 7 Mars 2024 blev en betydelsefull brytpunkt i landets säkerhetspolitiska orientering.

Beslutet markerar en tydlig avvikelse från den traditionellt svenska linjen av alliansfrihet, och öppnar för en ny dynamik i Sveriges försvars- och utrikespolitik.

Detta skifte kan dock inte enbart förstås som ett direkt svar på dagens/samtidens? geopolitiska utveckling, utan måste analyseras som ett resultat av en komplex och långvarig policyprocess där säkerhetspolitiska problem har konstruerats och omförhandlats över tid.

Och mot denna bakgrund syftar att bidra till en fördjupad förståelse för hur denna policyprocess har gestaltats - med särskilt fokus på hur säkerhetspolitiska problem definierats och vilka idéer som vunnit legitimitet inom beslutsfattandet.

Analysen bygger på en sekventiellt mixad metodansats (Creswell, 2009), där Försvarsberedningens rapporter mellan 1995 och 2024 utgör det empiriska underlaget.

Den inledande kvantitativa fasen använder maskininlärning (ML) för att kartlägga kopplingar mellan exogena händelser - så som geopolitiska skiften och förändringar i partipolitiken - tematiska utvecklingar i rapporterna.

Resultatet från denna fas utgör basen för den kvalitativa analysen, vilken är förankrad i Downs Rational Choice Theory som epistemologisk ram. Och genom att analysera tematisk progression

över tid, och tillämpa Vedungs idéanalytiska ramverk, syftar denna fas till att rekonstruera och förstå de idéer som har haft betydelse för policyutvecklingen.

Till detta introduceras ett annat teoretiskt ramverk, benämnt Samspelets Topografi, som med utgångspunkt i Kingdons Multiple Streams Framework och Bacchis What's the Problem Represented to be? (WPR) syftar till att belysa dynamiken mellan aktörer och strukturer i beslutsprocessen.

Denna tvådelade analys, bestående av en linjär tematisk progression och en problematiserande aktör- och strukturanalys, är tänkt att möjliggöra en flerfacetterad förståelse av Sveriges övergång från alliansfrihet till medlemskap i Nato.

Då det var så nyss Sverige gick med i Nato är frågan underanalyserad, idéer och problemkonstruktion i svensk säkerhetspolitik - hur problemet Svensk säkerhet konstruerats och hur detta påverkat beslutsfattandet, i relation till kritiska omvälvande händelser som Rysslands invasion av Ukraina, är fortfarande ett relativt outforskat område.

Syftet med denna tvåfas, sekventiellt mixade metodstudie är att bidra till den allmänna förståelsen i hur policyprocessen såg ut som ledde till att Sveriges blev medlem i Nato den 7 Mars 2024 - målet är att belysa hur det säkerhetspolitiska problemet konstruerats och vilka idéer som fått genomslag i beslutsprocessen.

Till detta - följande forskningsfrågor var den initiala katalysatorn till hela uppsatsen och har därefter följt med i skrivandet:

- Var belutet att gå med i Nato svårtaget?
- Hur är problemet "Sveriges säkerhet" konstruerat?
- Finns det en kontext-över-tid, att vid nationell kris ska Sverige gå med i Nato - var beslutet på förhand givet - satt det i väggarna?
- Var beslutet gammalt bagage, inlåst i ett partipolitiskt dödläge - och vid Rysslands invasion av Ukraina blev riksdagspartiers legitimitet hotad, så öppnades ett beslutsläge?

1.Syfte

Syftet med denna tvåfas, sekventiellt mixade metodstudie är att bidra till den allmänna förståelsen i hur policyprocessen såg ut som ledde till att Sveriges blev medlem i NATO den 7 Mars 2024 - målet är att belysa hur det säkerhetspolitiska problemet konstruerats och vilka idéer som fått genomslag i beslutsprocessen.

Till detta - följande forskningsfrågor var den initiala katalysatorn till hela uppsatsen och har därefter följt med i skrivandet:

▫Var belutet att gå med i Nato svårtaget?

▫Hur är problemet "Sveriges säkerhet" konstruerat?

▫Finns det en kontext-över-tid, att vid nationell kris ska Sverige gå med i Nato - var beslutet på förhand givet - satt det i väggarna?

▫Var beslutet gammalt bagage, inlåst i ett partipolitiskt dödläge - och vid Rysslands invasion av Ukraina blev riksdagspartiers legitimitet hotad, så öppnades ett beslutsläge?

En undersökning över tid har gjorts där en central policytext, Förvarsberedningensrapporter mellan 1995 och 2024 - dess utveckling relaterat till Sveriges väg mot Nato-medlemskap har analyserats. För att fånga komplexiteten i Sveriges skifte, från oavhängighet till medlem i Nato, har en övergripande sekventiellt mixad metod använts (Creswell, 2009, s. 15).

Den kvantitativa fasen

I studiens första fas, med hjälp av Machine Learning, görs en kvantitativ analys av sambandet mellan exogena faktorer - så som geopolitiska händelser, politiska skiften och tematiska förändringar i Försvarsberedningens rapporter. Det kvantitativa resultatet från fas ett kommer sedan i fas två, den kvalitativa fasen, att utvecklas i två olika teman, och där undersökas vidare.

Den kvalitativa fasen

I en tänkt tidsdomän 1995 till 2024 görs en transformativt mixad analysmetod att appliceras - Downs Rational Choice Theory (RCT) blir den epistemologiska utgångspunkten för att beskriva en Tematisk Progression (tidsdomänen), där jag sedan horisontalt (över tid) applicerar (mixar in?) Vedungs ramverk för idéanalys. Då har byggts en temporal förståelse över de tematiska mönster som identifierats (kallat Tematisk Progression)

Efter detta kommer en på samma sätt transformativ teoretiska ram (kallad Samspelets Topografi) att användas för att undersöka samspelet mellan beslutsmekanismer - där utgångspunkten är Kingdons framework (MSF) belyses i skenet av Bacchis WPR.

(En tredimensionell förklaringsmodell?) ????

Med det första temat (tematisk progression) vill jag bygga en linjär rakt på sak (pragmatisk) förståelse för hur förändring skett över tid, medan den andra (samspelets topografi) möjliggör en mer problematiserande analys av hur aktörer och strukturer samverkar och påverkar varandra.

#2. Metod

#Beskriv datainsamling, analysmetod (text/sentimentanalys), urval, källkritik, forskningsetik, operationalisering.

"hands on" roadmapp för analysarbete

Sentiment ==> Kontext ==> Förståelse ==> Kunskap ==> ????

Förord till metod

Metodavsnittet är strukturerat för att stegvis presentera min forskningsprocess - från teoretisk utgångspunkt (läsning av artiklar), via insamling och bearbetning av data, till tolkning och analys.

Arbetsgång

Vid instuderingen till detta projekt har jag använt mig av en "taktill" approach, då jag inte haft på förhand givet vad jag inte vetat.

Uppsatsen handlar om att göra en policyanalys, men som socionom och data-/systemvetare har statsvetenskap inte varit mitt forte, så heller inte säkerhetsstudier (security studies) och internationella relationer.

Jag har försökt att på ett finkänsligt sätt närma mig de olika områden som jag bedömt måste ingå - ambitionen i uppsatsen har varit att gå från en inrotad "armchair analyst approach" till att få fram en systematisk policyanalytisk ansats.

I takt med att uppsatsen utvecklats har jag format en kombination av teori och metod för att undersöka Sveriges NATO-inträde utifrån offentliga källdokument - och till slut fastnat för att enbart utgå från Försvärsberedningens rapporter som bildar "punkter på papperet" (prickar på radarn), sätter upp placering på det internationella POWER spelbrädet.

IT-strategi:

Initialt i projektet framkom att NVivo eller Atlas.ti för att koda kvalitativt inte kommer att kunna användas då jag skriver, arbetar och programmerar i operativsystemet Linux (det hade varit lättare om jag haft en Mac eller något med ett Windows-operativ).

Och då jag initialt inte riktigt vetat vad jag letat efter, vilar mitt analysverktyg (och metodik) på egenprogrammerad "cutting edge" machine learning (Python/SciKit-Learn), kombinerat med är "old school" manuell kvalitativ läsning (spreadsheet för enklare kodmatriser).

Det fanns i början av uppsatsen en tanke på att gå från ett Machine learning concept (ML) till att använda en Large Language Modell (t.ex. ChatGPT e dyl) för hjälp att identifiera och ytterligare bygga analytisk kontext, (exempel på problemformulering eller aktörspositionering), men då Bias och hallucinationer fortfarande tycks förekomma ganska ofta - och inte minst (än mer problematisk), att dagens AI-modeller ej är open source utan att det vid användandet råder en "Black Box-situation" (att användaren inte kan granska kod och innehåll) innebär att trots den potential som idag finns i AI, lika gärna kan definieras som en stockastisk papegoja. 20250521
https://en.wikipedia.org/wiki/Stochastic_parrot

Den analytiska processen kan illustreras som:

Litteratur ==> ==> ==> ==> ==> ==>

Fas:

Empiri Kvant Kvali   World View Transform Analys

==> RCT ==> Idéanalys

|

Data ==> ML ==> Msk ==> Resultat ==>

$$\begin{array}{c} | \\ \Rightarrow \text{MSF} \Rightarrow \text{WPR} \end{array}$$

Bilden föreställer den analytiska arbetsgången

Metateoretiska utgångspunkter för uppsatsen

Den teoretiska basen vilar på en konstruktivistisk förståelseram - att den politiska verkligheten är uppbyggd av idéer och tolkningar, som sedan konstitueras här och nu.

Istället för att utgå från att aktörer enbart handlar rationellt, betraktas de som inbäddade i ett institutionellt och diskursivt sammanhang där mening skapas och omförhandlas.

Ontologiska och epistemologiska förutsättningar

Politiska beslut kan ontologiskt betraktas som både orsakade av, och konstituerande för, olika sociala strukturer. Och epistemologiskt, snarare än att objektivt mäta kausala effekter, innebär detta att uppsatsens analys söker spår i hur mening skapas i dokument - detta är tänkt att möjliggöra en syntes mellan två olika beskrivande, förklarande och problematiserande ansatser kallade: Tematisk Progression respektive det Logiska Samspelet.

Forskningsdesign - sekventiellt och transformativt mixade metoder

Som nämnts i kapitlet Syfte - är ambitionen med denna tvåfas, sekventiellt mixade metodstudie är att bidra till den allmänna förståelsen i hur policyprocessen såg ut som ledde till att Sveriges blev medlem i NATO den 7 Mars 2024 - målet är att belysa hur det säkerhetspolitiska problemet konstruerats och vilka idéer som fått genomslag i beslutsprocessen.

Till detta - följande forskningsfrågor var den initiala katalysatorn till hela uppsatsen och har därefter följt med i skrivandet:

▫Var belutet att gå med i Nato svårtaget?

▫Hur är problemet "Sveriges säkerhet" konstruerat?

▫Finns det en kontext-över-tid, att vid nationell kris ska Sverige gå med i Nato - var beslutet på förhand givet - satt det i väggarna?

▫Var beslutet gammalt bagage, inlåst i ett partipolitiskt dödläge - och vid Rysslands invasion av Ukraina blev riksdagspartiers legitimitet hotad, så öppnades ett beslutsläge?

En undersökning över tid har gjorts där en central policytext, Förvarsberedningensrapporter mellan 1995 och 2024 - dess utveckling relaterat till Sveriges väg mot Nato-medlemskap har analyserats. För att fånga komplexiteten i Sveriges skifte, från oavhängighet till medlem i Nato, har en övergripande sekventiellt mixad metod använts (Creswell, 2009, s. 15).

Den kvantitativa fasen

I studiens första fas, med hjälp av Machine Learning, görs en kvantitativ analys av sambandet mellan exogena faktorer - så som geopolitiska händelser, politiska skiften och tematiska förändringar i Förvarsberedningens rapporter. Det kvantitativa resultatet från fas ett kommer sedan i fas två, den kvalitativa fasen, att utvecklas i två olika teman, och där undersökas vidare.

Den kvalitativa fasen

I en tänkt tidsdomän 1995 till 2024 görs en transformativt mixad analysmetod att appliceras - Downs Rational Choice Theory (RCT) blir den epistemologiska utgångspunkten för att beskriva en Tematisk Progression (tidsdomänen), där jag sedan horisontalt (över tid) applicerar (mixar in?) Vedungs ramverk för idéanalys. Då har byggts en temporal förståelse över de tematiska mönster som identifierats (kallat Tematisk Progression)

Efter detta kommer en på samma sätt transformativ teoretiska ram (kallad Samspelets Topografi) att användas för att undersöka samspelet mellan beslutsmekanismer - där utgångspunkten är Kingdons framework (MSF) belyses i skenet av Bacchis WPR.

Två kompletterande förklaringsmodeller (En tredimensionell förklaringsmodell?) ????

Med det första temat (tematisk progression) vill jag bygga en linjär rakt på sak (pragmatisk) förståelse för hur förändring skett över tid, medan den andra (samspelets topografi) möjliggör en mer problematiserande analys av hur aktörer och strukturer samverkar och påverkar varandra.

De två sekventiellt- och transformativt mixade metoderna bygger på olika teoretisk grund - det finns en dimensionel skillnad i beslutsfattandet som jag i min analys vill belysas på olika sätt - det är inte två olika hypoteser som testas men väl två kompletterande förklaringsmodeller som utmanas.

Grundteman	World view (teori)	Transformerering
Analytisk metod(teori)		
Tematisk progression (tidsdomänen)	Downs Rational Choice teori (RCT)	==>
Vedungs idé		
Samspelets topografi (strömmarna)	Kingdons framework (MSF)	==> Bacchis
WPR		

Illustrationen visar den tematiska processen som används i uppsatsen: Grundtema och World View till Analytisk metod

Den inledande teorin (World View) beskriver ett landskapet där jag sedan applicerar min analys enligt Vedung eller Bacchi

Kombination av RCT och Vedung

I syfte att förstå de förutsättningar under vilka Sveriges Nato-inträde formulerades används Rational Choice Theory som ett förklarande analytiskt perspektiv. Och genom detta ramverk kan aktörers agerande förstås utifrån antaganden om målrationalitet och nyttomaximering.

Det går då att epistemologiskt förklara varför vissa lösningar eller vägval framstår som rationella eller nödvändiga i ett politiskt och strategiskt sammanhang. Och detta perspektiv används alltså för att beskriva hur beslutsfattandet struktureras inom ett policylandskap, där säkerhetspolitik kan uppfattas som ett spel med strategiska kalkyler - där aktörer antas vara rationella, målorienterade och kalkylerande.

Det går då att använda Vedungs idéanalys som en lins för att beskriva det handlingsutrymme och de logiker som präglar aktörerna i policylandskapet.

Kombination av Kingdon och Bacchi

Kingdon erbjuder en strukturell och processuell ram för att förstå hur policyer formas - hur landskapet och terrängen ser ut där politiska beslut möjliggörs.

Multiple Streams Framework (MSF) beskriver hur tre strömmar (problem, policy och politik) ibland kopplas samman till ett window of opportunity, inte helt sällan i samband med en kris eller förändring.

Med Bacchis WPR-verktygslåda (What's the Problem Represented to be?), kan då förståelse skapas i hur problem formuleras inom det landskapet.

En WPR-ansats fokuserar inte på processen i sig, utan på meningsskapandet - hur problem konstrueras genom språk, diskurs och antaganden i policydokument.

Två perspektiv - makrostrukturellt och diskursivt

För att analysera policyprocessen kring Sveriges Nato-inträde kombineras två teoretiska perspektiv. Kingdons Multiple Streams Framework används för att beskriva det institutionella och aktörmässiga landskapet där policyförändringen blev möjlig - med fokus på hur problem, lösningar och politiska möjligheter kopplades samman under en kris.

I kontrast till detta används Bacchis WPR-ansats för att analysera hur själva problembeskrivningen av svensk säkerhetspolitik och Nato-medlemskap konstruerats.

Kombinerat ges två perspektiv - ett makrostrukturellt villkor som föregick för beslutet, och de diskursiva mekanismer genom vilka beslutet legitimerats.

Kvantitativ (ML)	Kvalitativ Analys	Grundläggande epistemologisk utgångspunkt:
Transformation:	Analys:	

	==> Downs, Rational Choice teori
(RCT)==> Evert Vedung, idéanalys (beskrivande)	

Tematisk analys ==> Meningsstrukturanalys ==> Resultat ==> Teori
(tema, mönster)   (problemkonstruktion)

	==> Kingdons Multiple streams
Framework (MSF) ==> Bacchi WPR (fenomen och positionering)	

Forskningsdesign: Bilden visar analysprocessen - sekventiellt och transformativt mixade metoder - makrostrukturellt och diskursivt perspektiv

----

Den kvantitativa fasen

I studiens första fas, med hjälp av Machine Learning (ML), görs en kvantitativ analys av sambandet mellan exogena faktorer - så som geopolitiska händelser, politiska skiften och tematiska förändringar i Försvarsberedningens rapporter.

Teknisk implementationen:

(Pythonkod finns i ett ipynb-dokument på Github. Länk till ipynb på Github !!!!)

Viktiga begrepp:

Analys med Scikit-learn (för tematisering & begreppsspridning)

TF-IDF (term frequency-inverse document frequency), för att identifiera viktiga ord över tid - visar vilka ord/begrepp som är karakteristiska för vissa perioder eller dokumenttyper #

<https://en.wikipedia.org/wiki/Tf-idf>

KMeans-klustring (KMeans) för att gruppera ansamlingar utifrån liknande begreppsanvändning

Topic modeling - LDA (Latent Dirichlet allocation): Identifiera teman, exempelvis "säkerhet", "solidaritet", "nato", "försvar", etc.

Sentimentanalys med VADER (Valence Aware Dictionary and sEntiment Reasoner) används för att färga kluster utifrån polaritet.

Metod för förändring över tid:

Skapa tidslinjer över begreppsförekomst och sedan plotta (matplotlib) utveckling av ord som "alliansfrihet", "neutralitet", "solidaritet", "NATO", "hot", "säkerhet"

Genom denna kombination lyfts kvantitativa mönster in i en kvalitativ tolkningsram

----

Den kvalitativa fasen

I en tänkt tidsdomän 1995 till 2024 görs en transformativt mixad analysmetod att applicera för idé- och meningsstrukturanalys (kvalitativ tolkning)

Resultaten från ML-analysen har använts som underlag för en djupare analys

Denna analys är inte en klassisk kvantitativ studie, men den rör sig mot att förstå orsakssamband - och en analytisk modell kan formuleras där vissa fenomen fungerar som oberoende variabler. Dessa oberoende variabler utgörs av externt uppkomna händelser (så som Rysslands agerande och regeringsskiften), medan de beroende variablerna operationaliseras som förekomsten och utvecklingen över tid av dessa säkerhetspolitiska begrepp och teman.

Syftet är att identifiera mönster som kan indikera policyförändring och få förståelse över skiften i svensk säkerhetspolitik.

Frågor som ställts är:

Var i texten används begrepp X?

I vilken kontext dyker begrepp X upp?

Vilka aktörer är kopplade till dessa idéer och kontext?

Hur positioneras Sverige, Ryssland, NATO, EU, Hot, Samarbete (och ytterligare ett antal begrepp)

Operationalisering

Operationaliseringen sker i flera steg och anpassas till respektive metod:

För sentimentanalysen operationaliseras sentiment som positivt, negativt eller neutralt enligt VADER:s lexikonmetodik

För tematisk analys definieras teman genom återkommande begrepp, uttryck eller positioneringar

För idéanalys kartläggs hur begrepp förändras i språkbruket och kontexten till exempel: Hot, Neutralitet eller Alliansfrihet

För meningsstrukturanalys operationaliseras problem, aktörer och relationer enligt WPR-modellen (Bacchi)

Insamling av data (Corpus)

Ambitionen har varit att hålla materialet hanterbart men ändå representativt - datamaterialet utgörs av offentliga svenska dokument med fokusera på policytoppar, baserat på Försvarsberedningens rapporter 1995 - 2024.

Policyfokus har varit:

1994 (Partnerskap för fred),

2002-2004 (försvarsreform),

2014 (Krimkrisen och Ryssland),

2022-2023 (NATO-ansökan).

Urvalet fokuserar på policytoppar (1994, 2002-04, 2014, 2022-23) och har reducerats till cirka ett dussin texter som extraherats och rensats med Python-verktyg (PyPDF2) och bearbetas i en Jupyter Notebook. [Länk till Github!!!!](#)

Databehandling - pipeline - arbetsgång:

Arbetsgången bygger på ett iterativt arbetssätt där maskininlärning används för initial upptäckt, och manuell kvalitativ analys för tolkning:

Teknisk analysmetod - analysarbetet i ipynb har följt en pipeline som sett ut så här:

1. Extraktion av text från PDF.
2. Förbearbetning: tokenisering, stop words, nedskärning av textformat.
3. Vektorisering: TF-IDF-matris byggs.
4. Klustring: KMeans appliceras - texten har vektoriserats och grupperats semantiskt med KMeans.
5. Visualisering: PCA används för dimensionsreduktion.
6. Sentimentanalys: VADER beräknar sentimentvärden - kluster färgas utifrån sentiment för att identifiera skillnader i tonalitet:

Compound-värden går från:

> 0.05	positivt
< -0.05	negativt
-0.05 till 0.05	neutralt

7. Kvalitativ fördjupning: valda kluster analyseras meningsstrukturellt i ett spreadsheetdokument (Libre Office).
8. Kontextuell läsning för att förstå innehållet i specifika kluster - där slutligen begrepp struktureras i teman och spåras över tid.

Syftet är att automatisera så mycket som möjligt - men att samtidigt kunna använda en egen lins för att bygga kontextuell förståelse och sedan tolka

Semantisk- och kontextuell analys leder till tematisk analys över tid.

Avgränsningar

En pragmatisk ansats har försökts hållas och vissa avgränsningar har krävts

Empiriska avgränsningar

Tidsmässigt har undersökningen endast fokuserat på åren mellan 1995 till 2024, och med ett särskilt intresse för perioder där frågan om alliansfrihet och Nato varit aktivt debatterad - mycket hände mellan 2014 och 2022. ????

Dokument för empiri - snarare än ett omfattande material från hela statsapparaten, (det har helt undvikits politiskt policyarbete i form av olika partsinlagor, tal och andra dokument), har ett hanterbart urval av dokument använts - i uppsatsen har endast analyserats Försvärsberedningens rapporter, ej SOU:er eller propositioner.

En ej för djup analys tematisk har gjorts - utan endast för att få fram nyckelbegrepp som sedan kan analyseras i två olika teoretiska ramverk kallade: Tematisk Progression och Samspelets Topografi.

Tematiska avgränsningar

Jag har fokuserat på policyprocessen hur sveriges inträde i Nato blev till - och centrala teman har varit begreppsutveckling över tid, beslutsfattande , rational choice theory, crisis management, policy streams, path dependency, multilevel governance och meningsskapande

Teoretiska avgränsningar

Uppsatsen har blivit ett smörgåsbord av olika policyteorier - istället för att skapa en heltäckande modell har ett eklektiskt urval av policyteorier använts.

Praktisk problematisering har tillämpats - snarare än att kausalt förklara hur beslut framställs som rationella eller oundvikliga, har intresset varit att se hur problem, lösningar och aktörer uppkommit och konstruerats - att utvärdera riktigheten i framkomna beslut har undvikits.

Metodologisk avgränsning

Det fanns i början av uppsatsen en tanke på att gå från ett Machine learning concept (ML) till att använda en Large Language Modell (t.ex. ChatGPT e dyl) för hjälp att identifiera och ytterligare bygga analytisk kontext, (exempel på problemformulering eller aktörspositionering), men då Bias och hallucinationer fortfarande tycks förekomma ganska ofta - och inte minst (än mer problematisk), att dagens AI-modeller ej är open source utan att det vid användandet råder en

"Black Box-situation" (att användaren inte kan granska kod och innehåll) innebär att trots den potential som idag finns i AI, lika gärna kan definieras som en stokastisk papegoja. 20250521
https://en.wikipedia.org/wiki/Stochastic_parrot

Disposition

Rabarber-rabarber Rabarber-rabarber Rabarber-rabarber Rabarber-rabarber Rabarber-rabarber
Rabarber-rabarber Rabarber-rabarber Rabarber-rabarber Rabarber-rabarber Rabarber-rabarber
Rabarber-rabarber Rabarber-rabarber Rabarber-rabarber Rabarber-rabarber Rabarber-rabarber
Rabarber-rabarber Rabarber-rabarber Rabarber-rabarber Rabarber-rabarber Rabarber-rabarber

Forskningsetik

I den här studien har jag enbart analyserat offentliga dokument, och inga personuppgifter har behandlats eller använts.

Jag har försökt att följa god forskningssed genom att hantera källmaterial på ett systematiskt och transparent sätt, och jag har försökt att tolka materialet med saklighet och eftertanke - slutligen försöker jag också redovisa min studie på ett sätt som undviker tendentiösa slutsatser.

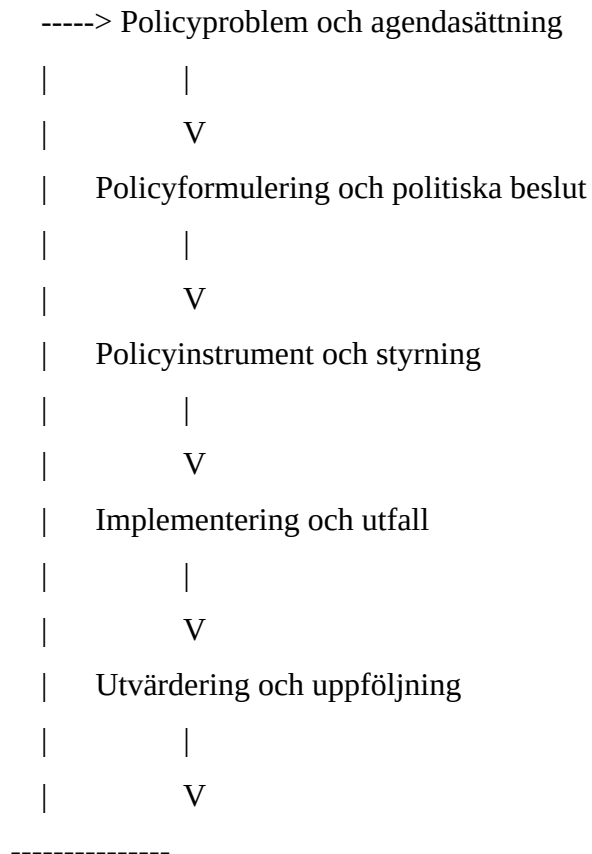
#3. Teoretisk ram

#Här utvecklas centrala teorier, modeller, nyckelbegrepp, t.ex. policy process-teori, rational choice, nätverksteori, etc.

Teoretisk modeller, centrala teorier, nyckelbegrepp

Policyprocessen kan sägas bestå av olika olika faser, från att en fråga hamnar i den politiska agendan till att den frågan implementeras och slutligen att den politisk reform utvärderas - den kan beskrivas på olika sätt.

Illustration av policyprocessens olika faser:

LOOP illustration taget från: Policy i teori och praktik (Olsson et al, 2019, s. 28).

Introduktion till teoriavsnitten

Här följer en presentation av teori som är inbegripen i uppsatsen - dessa två kompletterande grundteman, kallade Tematisk Progression och Samspelets Topografi.

Två kompletterande förklaringsmodeller

Med det första temat (tematisk progression) vill jag bygga en linjär rakt på sak (pragmatisk) förståelse för hur förändring skett över tid

Med det andra temat (samspelets topografi) möjliggörs en mer problematiserande analys av hur aktörer och strukturer samverkar och påverkar varandra.

Grundteman	World view (teori)	Transformering
Analytisk metod(teori)		
Tematisk progression (tidsdomänen)	Downs Rational Choice teori (RCT)	==>
Vedungs idé		
Samspelets topografi (strömmarna)	Kingdons framework (MSF)	==> Bacchis
WPR		

Den inledande teorin (World View) beskriver ett landskapet där jag sedan applicerar min analys enligt Vedung eller Bacchi

Teoriavsnitt ett

Tematisk progression (tidsdomänen) en kombination av RCT och Vedung

I syfte att förstå de förutsättningar under vilka Sveriges Nato-inträde formulerades används Rational Choice Theory som ett förklarande analytiskt perspektiv. Och genom detta ramverk kan aktörers agerande förstås utifrån antaganden om målrationalitet och nyttomaximering.

Det går då att epistemologiskt förklara varför vissa lösningar eller vägval framstår som rationella eller nödvändiga i ett politiskt och strategiskt sammanhang. Och detta perspektiv används alltså för att beskriva hur beslutsfattandet struktureras inom ett policylandskap, där säkerhetspolitik kan

uppfattas som ett spel med strategiska kalkyler - där aktörer antas vara rationella, målorienterade och kalkylerande.

Det går då att använda Vedungs idéanalys som en lins för att beskriva det handlingsutrymme och de logiker som präglar aktörerna i policylandskapet.

Teoriavsnitt två

Samspelets topografi (strömmarna) en kombination av Kingdon och Bacchi

Kingdon erbjuder en strukturell och processuell ram för att förstå hur policyer formas - hur landskapet och terrängen ser ut där politiska beslut möjliggörs.

Multiple Streams Framework (MSF) beskriver hur tre strömmar (problem, policy och politik) ibland kopplas samman till ett window of opportunity, inte helt sällan i samband med en kris eller förändring.

Med Bacchis WPR-verktygslåda (What's the Problem Represented to be?), kan då förståelse skapas i hur problem formuleras inom det landskapet.

En WPR-ansats fokuserar inte på processen i sig, utan på meningsskapandet - hur problem konstrueras genom språk, diskurs och antaganden i policydokument.

Två perspektiv - makrostrukturellt och diskursivt

För att analysera policyprocessen kring Sveriges Nato-inträde kombineras två teoretiska perspektiv. Kingdons Multiple Streams Framework används för att beskriva det institutionella och aktörmässiga landskapet där policyförändringen blev möjlig - med fokus på hur problem, lösningar och politiska möjligheter kopplades samman under en kris.

I kontrast till detta används Bacchis WPR-ansats för att analysera hur själva problembeskrivningen av svensk säkerhetspolitik och Nato-medlemskap konstruerats.

Kombinerat ges två perspektiv - ett makrostrukturellt villkor som föregick för beslutet, och de diskursiva mekanismer genom vilka beslutet legitimerats.

Kvantitativ (ML)   Kvalitativ Analys   Grundläggande epistemologisk utgångspunkt:

Transformation: Analys:

| ==> Downs, Rational Choice teori

(RCT) ==> Evert Vedung, idéanalys (beskrivande)

|

Tematisk analys ==> Meningsstrukturanalys ==> Resultat ==> Teori

(tema, mönster)   (problemkonstruktion)

|

| ==> Kingdons Multiple streams

Framework (MSF)   ==> Bacchi WPR (fenomen och positionering)

Forskningsdesign: Bilden visar analysprocessen - sekventiellt och transformativt mixade metoder -
makrostrukturellt och diskursivt perspektiv

FÖRF

#Uppräkning av teorier och begrepp - för att sedan gå vidare med dem

En tematisk progression som rör sig från idé till kris och struktur och innefattar:

Namn, yttepytte teori # KOLLA ATT RÄTT NAMN ÄR INBEGRIPNA!!!! GÅ
IGENOM!!!! + REF!!!!

Downs (1957) Rational Choice Theory

Lindblom (1959) Kriser i turbulenta miljöer och stegvis och inkrementell politik

Mario Coccia (2022) visar hur kriser skapar ett tryck på att fatta snabba beslut under hög osäkerhet,
(Gioia & Chittipeddi, s. 1, 1991). Strategisk förändring är ofta ett resultat av kriser

Vedungs idéanalys för att klarlägga, systematisera och jämföra idéinnehåll i policy över tid

Hooghe & Marks (2001) teori om multilevel governance central???

(Olsson et al, 2019, s. 28). BILD???

Teoriavsnitt ett

Tematisk progression I-III.

1995 = = = linjär tidspil (en tematisk progression) = = = > 2025

Ping på radarn - skiftet i politisk vilja # (exogenous variable)

Hotbilder (stormaktskonkurrens) och kriser kan används i politiskt politisk analys för att förstå
beslutsfattande utvecklas över tid. Detta upplägg följer en linjär process från problemformulering
till institutionell implementering av säkerhetspolitik - ett försök att se hur en fråga växer fram,
intensifieras genom kris och konkretiseras genom styrning.

kommer att användas för att analysera hur en fråga växer fram, intensifieras genom kris och konkretiseras genom styrning.

Rational Choice teori

Politisk handling kan förklaras genom ekonomisk teori - politiska beslut (government decisions) har ofta setts som en variabel "utanför systemet" (exogenous variable), något som inte riktigt kunnat beskrivas. Och när artikeln lades ut/presenterades (1957) noterade han att ekonomisk forskning har aldrig riktigt kunnat integrera en teori om det statliga och privata beslutsfattandet i en balanserad modell "... in a single general equilibrium theory." (Downs 1957, s. 135).

Downs hävdar att individer och politiska partier beter sig rationellt och försöker maximera sitt egenintresse. (Downs 1957, s. 137)

Genom att på detta sätt använda ett tillvägagångssätt (ekonomiska analys) skapas ett systematiskt sätt att förstå röstbeteende, partistrategier och statligt beslutsfattande.

En modell presenteras av Downs där det antas att politisk handling baseras på rationella val och detta kan analyseras för att kunna beskriva demokratisk politisk handling. Genom att tillämpa ekonomiska principer på politiken vill Downs förklara varför demokratiska system fungerar som de gör (Downs 1957 s. 136-137).

Grundläggande begrepp för rationell politisk handling

Det finns ett par viktiga grundantaganden i Downs teori som introduceras för att sedan kunna bygga sin teori om rationella val (Rational Choice Theory).

Downs hävdar, liksom i ekonomisk teori, att individer agerar för att maximera sin personlig nytta. Så också politiska handlingar, att rösta vid val och att stödja partier och åsikter.

Och det politiska partiet (som entitet och organisation), försöker på samma sätt skapa och behålla makten. Den centrala tesen är att allt beteende en organism har, kan förstås som en serie rationella val som syftar till att maximera nyttan och minimera kostnaderna - så även politiskt.

Ideologins roll i politisk konkurrens

Och det Down introducerar i artikeln är att ideologi kan ses som en förenklingsmekanism för väljare och partier. där väljare använder ideologiska etiketter för att minska komplexiteten i det politiskt beslutsfattandet, medan samtidigt partier intar (svarar på) dessa ideologiska ståndpunkter

för att differentiera sig gentemot konkurrenter och samtidigt attrahera väljarstöd(Downs 1957, s. 141).

Det Down visar på är att det politiska spektrumet conceptualiseras som en inordnad mängd i ett kontinuum, och de olika politiska partierna positionerar sig strategiskt för att maximera rösterna (Downs 1957, s. 145).

Rational ignorance, informationskostnader och informationens roll i det politiskt beslutsfattandet
???? i policyströmmen

Downs lyfter fram informationens roll i politiskt beslutsfattande. Att skaffa sig politisk kunskap har kostnader, som tid och ansträngning. Rationella individer väger dessa kostnader mot de förväntade fördelarna med att bli informerad. Många väljare förblir rationellt okunniga (rational ignorance) eftersom sannolikheten att deras individuella röst kommer att påverka resultatet är minimal. Detta fenomen leder till rationell okunnighet, vilket förklarar varför många människor avstår från att rösta eller bara ytligt engagerar sig i politik(Downs 1957, s. 139).

Alltså, i artikeln An Economic Theory of Political Action in a Democracy utforskar Downs rollen av ofullständighet (avsaknad bättre?) information i politiskt beslutsfattande.

Och något som Downs hävdar är att denna brist på fullständig information, då väljaren inte har total och perfekt kunskap i politiska frågor, blir ett problem då långsiktiga konsekvenser av de val som görs formar ett politiskt beteende.

Att ta med är ett populistiskt tryck genom åren

Slutsatsen ovan, är att partipolitikens centrala drag kan ses som en ekonomisk modell med inbyggd logik för beslutsfattande.

Anthony Downs artikel (1957) belyser hur styrandet av en demokratisk stat kan göras begriplig genom att påvisa systematiska relationer gällande väljarnas och partiers beslut och miljö där de agerar i.

Men osäkerhet i systemet påverkar både en organisations beslutsfattande, liksom resultatet av politiska ideologier som medel för att få röster.

Att använda ekonomi som förklarings modell fokuserar mer på fenomen och fakta - det finns en (parti)ideologisk dynamik, och ett rationalitetsproblem som existerar under en regering som befinner sig i jämvikt.

Det finns då en risk att det röstmaximeras, då en marginell jämvikt hotar systemet, och den rationella medborgaren minskar informationskostnaderna - detta är orsakerna till och effekterna av rationell avhållsamhet.

Motiven

Så varje försök till att kontruera en teori om statsskick???? (theory of government action) utan att diskutera motiven för dem som styr (run the government) i staten måste bedömas som ofullständig i avsaknad av en ekonomisk analys. för att föra resonemanget lite längre .... Epistemologi? (Anthony Downs Source: The Journal of Political Economy, Vol. 65, No. 2 (Apr., 1957), s. 135-150, s.136).

Downs (1957) tillför en aktörsrationell logik: "Each party formulates policies in order to win elections, rather than win elections in order to formulate policies" (Downs 1957, s. 137). Detta perspektiv hjälper till att förstå skiftet i politisk vilja.

och har motivet ändrats över tid? #METOD? VALET !!!!

Tematisk progression II-III.

Kris, framtidsorientering och beslutsfattande

Nästa steg i progressionen analyserar hur kriser förändrar beslutslogiken. Lindblom (1959) myntade uttrycket "muddling through" för att beskriva stegvis och inkrementell politik.

"flying by the seats of his pants" !!!! Lindblom (1959) s.10 / 87 (Lindblom (1959)

<https://www.jstor.org/stable/973677>)

Sätt in teori!

"What is the muddling through approach?

Instead, he advocated incremental learning and improvement, or “muddling through,” as both a positive and a normative theory of bureaucratic decision-making when costs and benefits are highly uncertain."

20250512

LINDBOM, Charles E. (1959). The Science of Muddling Through

<https://gsdm.u-tokyo.ac.jp/file/Lindblom-1959.pdf>

Kriser i turbulenta miljöer #Window of opportunity?

Mario Coccia (2022) visar hur kriser skapar ett tryck på att fatta snabba beslut under hög osäkerhet:

"In conditions of crisis, decision makers tend to simplify problems and reduce alternatives to manage time pressure" (Coccia 2022, s. 127).

Mario Coccias artikel Critical Decisions in Crisis Management(2020) beskriver hur, för kritiska beslut i krishantering, olika övergripande aspekter och strategier kan möjliggöra för organisationer att tidsmässigt dra nytta av viktiga möjligheter då man befinner sig i ett stadie (upplevt?) närvaro av mycket begränsad tid.

Coccia inleder med att positionera organisationer som öppna system som måste anpassa sig till ett alltmer turbulent och osäkert omvärldsläge då vi lever i en dynamisk omvärld där mycket händer, och detta skapar osäkerhet och turbulens i organisationer. En organisation kan betraktas som ett öppet system, där verksamheten kontinuerligt påverkas av externa faktorer (Coccia s. 3, 2020; och Gioia & Chittipeddi, s. 12 1991).

I detta landskap blir kritiska beslut avgörande för att hantera oväntade händelser och hot - organisationer är öppna system som konstant påverkas av externa faktorer.

#Endogena och exogena kriser - olika typologier på kausalitet

En kris som uppstår i en organisation orsakas av någon slags kausalitet, endogena eller exogena. Coccias (2020) har identifierat några olika typer av kriser (både endogena och exogena) som kan tvinga fram kritiska beslut inom organisationer (Coccia s. 4, 2020).

Ett par exempel och orsaker kan vara:

Endogena kriser:

Finansiella kriser (inom landet)

Personalrelaterade kriser (t.ex. strejker för att få högre lön)

Organisationskriser (t.ex. ledarskapskonflikter)

Exogena kriser:

Naturkatastrofer (skogsbrand, översvämningar)

Finansiella kriser (makroekonomisk påverkan, handelstullar)

Politiska risker (regimskiftet, kontraktsbrott, internationella säkerhetsrisker)

#Kritiska beslut och beslutstypologi: Responsiva beslut, Proaktiva beslut, Återhämtningsbeslut

Kritiska beslut har ofta en tidskritisk aspekt, och det kan vara svårt att under en begränsad tid få till en bra beslutsprocess, för att tänka och agera, då optimala lösningar på komplexa problem ofta kräver betänketid och noggranna överväganden, vilket innebär att dessa organisatoriska system får svåra normerande avvägningar att hantera - när en omfattande förändring sker, en industri som läggs ner, en stor skogsbrand eller en katastrof som kräver en multitud av olika insatser. ett exempel på detta skulle kunna vara den problematiska situationer som eskaleras i Rysslands närhet och intressesfär, som skapar komplexa utmaningar som utmanar och konfronterar systemet.

I kontexten ska förstås att kritiska beslut kan bero på knappa naturresurser/ekonomiska resurser, osäkra faktorer, aversiv miljö (till exempel säkerhetshot mot landet), oklara omständigheter och flyktiga situationer eller en kombination av dessa faktorer. (Coccia, s.3, 2020).

Sådana beslut måste fattas under stark tidspress och under betydande osäkerhet, där målet är att minimera potentiella förluster i ett värsta möjliga scenario. Ett effektivt kritiskt beslut kräver därför samordning mellan olika myndigheter och organisationer.

olika typologier

Coccia presenterar olika typologier av kritiska beslut och beskriva hur organisationer kan agera beroende på krisens karaktär.

Det finns tre huvudtyper:

Responsiva beslut: Akuta åtgärder efter att ett problem inträffat.

Proaktiva beslut: Förebyggande åtgärder (ex: jordbävningssäkrade byggnader).

Återhämtningsbeslut: Åtgärder för att minimera skador efter en händelse.

Centrala koncept som Coccia identifierar är: Hot, överraskning och tidsbrist är kärnfaktorer i kritiska beslut - strategisk förändring är ofta ett resultat av kriser (Gioia & Chittipeddi, 1991) !!!!

Begränsad rationalitet (bounded rationality) påverkar ledarskapets beslutsförmåga

Det är svårt att fatta ett beslut som är helt rationellt, då en person alltid är begränsad i sina kunskaper och förmågor, (och när person och organisation är satt under press, förf.anm), varför personen/organisationen snarare fattar ett beslut som har en tillfredsställande lösning, än fattar ett beslut med optimal effekt. (Coccia, s.12, 2020).

En avslutande reflektion:

Coccia föreslår att dissolution är det mest effektiva tillvägagångssättet i komplexa och systemiska kriser, särskilt i turbulenta och snabbt föränderliga miljöer. Detta kräver inte bara analys, utan även kreativ omformulering av själva problemet. ... vilket raskt för oss in i Carolien Bacchis

Styrning och flernivåsystem över tid

Hmm, vara med????

Kolla upp: sensemaking och sensegiving plus flernivåstyrning ????

[illegible]

Tematisk progression - en tematisk analysverktyg med hjälp av Vedung

med hjälp av Vedungs idéanalys, baserat på det teoretiska materialet ovan görs en tematisk analys och grundtemat Tematisk progression (tidsdomänen) är en beskrivande situation där ....

#en analytisk metod som Evert Vedungs förknippas med är utvärdering

Att följa idéers rörelse över tid - en beskrivande analys med stöd i Vedungs idéanalys

Vedungs idéanalys klarlägger, systematiserar och jämför idéinnehåll i policys - där fokus ligger på vilka idéer som uttrycks, inte nödvändigtvis hur de konstrueras. Det är en tematisk idéanalys och Evert Vedung bidrar med en metod för att undersöka hur politiska idéer uttrycks och förändras över tid.

Analysen utgår från centrala begrepp som alliansfrihet, solidaritet, avskräckning och säkerhet, och undersöker hur dessa förekommer i försvarsberedningens rapporter mellan 1994 och 2024. Genom att spåra deras användning går det att se hur idéernas innebörd förändras, stärks eller ersätts.

Genom att ha studerat hur dessa begrepp och idéer förändras över tid eller vad som skiljer dem mellan dokument visar en kartläggning av de logiska relationer mellan dem visar att och man kan då följa hur tankefigurer som alliansfrihet, solidaritet, avskräckning eller säkerhet används och förändras i försvarsberedningens rapporter

Fokus ligger inte på att värdera idéerna, utan på att förstå vilka idéer som förekommer, hur de förändras, och hur de förhåller sig till varandra i försvarspolitiska dokument.

Metodiken syftar till att klarlägga och jämföra idéinnehåll i policytexter - den intresserar sig för vad som sägs, inte hur det sägs. Det gör den särskilt användbar när man vill följa utvecklingen av specifika politiska begrepp över tid.

På så vis blir det möjligt att följa idéers livscykel - hur de uppstår, utvecklas och ibland institutionaliseras i policyspråk och politiskt beslutsfattande. Analysen visar också hur svensk säkerhetspolitik legitimerats genom förändrade begreppsliga ramar, snarare än enbart genom yttre händelser.

Detta ger en icke-normativ och begreppsbasead förståelse av hur idéer rör sig i politiken - som långsamma strömmar snarare än plötsliga skiften.

#Viktigt: Måste vara en strukturerad, begreppsbasead analys utan normativ kritik.

----

här jämförs idéinnehåll mellan olika tidpunkter från 1994 till 2024

Policyidéer har en slags livscykel - vad som gjorts i den temporala analysen är att följa idéers (policyströmmar) "karriär" i system

hur idéerna uppstår, utvecklas, institutionaliseras och får politisk kraft - de (idéernas) färdas/propagerar i politiska processer och hur har säkerhetspolitik legitimerats över tid?

Vedung menar att meningsstrukturanalys är en inkörsport till beskrivande idéanalys ....
.... som sedan kan användas för att få grepp om DFD FDF s. 6./201 (Vedung 2018)

"Ett idématerial talar inte av sig självt för den som observerar. För att få det att tala måste forskaren formulera frågor och tillverka sökscheman samt tolka idématerialet utifrån detta. Hon måste konstruera ett eget forskarspråk med vars hjälp hon kan bearbeta idématerialets politiska språk. Forskarspråket är ett analyspråk eller ett metaspråk, ett språk om ett annat språk, i detta fall det språkligt utformade idéanalytiska grundmaterialet, som vi kan kalla objektspråket."
s.7/202 (Vedung 2018)

Fyra typer av statsvetenskaplig idéanalys / Four Types of Ideational Analysis in Political Science
May 2018

Evert Vedung (Vedung 2018)

Uppsala University

Samspelets Topografi Samspelets Topografi Samspelets Topografi Samspelets Topografi Samspelets
Topografi Samspelets Topografi Samspelets Topografi

Teoriavsnitt två

Tematisk progression I-III.

Grundteman
metod(teori)

Beskrivande situation (teori)

Analytisk

Samspelets topografi
WPR

Kingdons framework (MSF)

Bacchis

#Uppräkning av teorier och begrepp - för att sedan gå vidare med dem

här följer nu (2) en modell baserad på samspel mellan idéer, institutioner och intressen som
innefattar - teorier:

Kingdons multiple streams framework (MSF) Policyströmmar och meningsskapande

Cohen, March och Olsens (1972) garbage can-modell förstärker bilden av beslutsfattande som ett icke-linjärt fenomen

(Beyer 2024, s. 2). stigberoende (path dependence)

(Herfeld 2021) "Revisiting the criticisms of rational choice theories" ????

(Goddard 2025) "I Theory of International Politics" utvecklade Waltz Goddards a artikel argumenterar för att vi bör omkonceptualisera Waltz's "fördelning av förmågor" i termer av sociala nätverk, och definiera den inte som stater

Waltz "Theory of International Politics" (1979) som en vidareutveckling och systematisering av den äldre realismen." ????

Den politiska praktiken (Bacchi 2009, s. 35) Den sammanhängande logiken och att delarna binds ihop av WPR.

(Olsson et al, 2019, s. 71-74). BILD ????

Intro förklaring till begreppet samspelets topografi
detta i diskussion tillsammans med Heidegger????

#Kanske ha mer av

#Styckevis inledning till mina resonemang i analys och diskussion????

Grundteman är nu Kingdons framework (MSF) som beskriver situation där den analytiska metoden som används blir Bacchis WPR

Samspelets topografi

Policyutrymmet är inte bara temporalt utan också topografiskt ....

Vad är topografi?

Topografi hänvisar till terrängens fysiska form eller gestalten av ett landskap - och detta är observerbart - i förlängningen kan Kingdons multiple streams framework (MSF) beskrivas/alluderas som ett topologiskt sampel där policylandskapets olika instanser har ett samspelet av idéer, institutioner och intressen.

En slags landskapsbild där olika typer av interaktioner representeras av olika terrängformationer - vissa områden är kanske höglänta och dominerande, präglade av hierarki och tydliga maktstrukturer, medan andra är lågland och mer jämnt, med fokus på samarbete och konsensus.

Topografi antyder också en föränderlighet och dynamik - samspelets landskap är inte statiskt utan formas ständigt av de interaktioner som sker - erosion, jordskred och nya bergskedjor kan också uppstå beroende på hur individer och grupper agerar.

???? Maktförhållanden och inflytande kan ses som höjdskillnader, där vissa höjder har större gravitationskraft och påverkar områden mer längre ned på lägre mark och tvärt om - hur mycket goda idéer faller från hög höjd och slås sönder i stycken när de väl landar i verkligheten nere på botten.

Ett komplext landskap, men samspelets topografi kan också ses som ett begrepp som belyser hur agenter navigerar i själva samspelet - hur hittar policyn sin väg, vilka strategier används för att nå våra mål, och finns det genvägar eller återvändsgränder?

Topografi handlar om perspektiv - beroende på var man befinner sig i landskapet ser samspelet ut på olika sätt - den som befinner sig på en hög höjd har en överblick, medan den som står i en dal har en mer begränsad utsikt.

Vi börjar med kingdon ...

Samspelets topografi I-III. Idéer: Policyströmmar och meningsskapande

Kingdons (1995) modell visar hur idéer och tolkningar av verkligheten cirkulerar och får fäste när kontexten tillåter.

Idéer om säkerhet, hot och allianser påverkar hur problem definieras.

Skillnad mellan Kingdon "linjär process från problemformulering till institutionell implementering" och "det logiska samspelet" här fokus på Heidegger i samspelet

----

"Beslutsfattare tenderar att uppmärksamma problem som får medial uppmärksamhet, skapar oro bland väljarna eller är politiskt laddade" (Kingdon 1995, s. 165).# Citat vara med?

Kingdons teori "Multiple Streams Framework" (MSF), ... policyström . ...

För att definiera de grundläggande begreppen policystream, window of opportunity och och agendasättning

Begreppet policystream (policyström) är centralt inom Kingdons teori "Multiple Streams Framework" (MSF), en teori som förklarar hur policyförändringar sker i komplexa politiska system.

Vad som menas med en policy är själva handlingsinriktningen i en offentliga organisation - själva makroagerandet i organismen så som i en intresseorganisation som Friluftsrådet, en cykelklubb, en kommun eller en statlig institution eller en regering i ett mindre land i Norra Europa.

Begreppet policyströmmen syftar på det flöde av idéer som flyter fram, genererat olika slags policyentreprenörer, där olika lösningar formuleras och testas mot förkastas och går ihop beroende på genomförbarhet.

I korthet är policyströmmen organisationens uttalade och outtalade handlingsinriktning, som ska vara vägledande för beslut och handlingar inom organisationen. Och baserat på detta, dess lagda värdeprioriteringar och organisationens etiska fiber, som om det är en svensk regering eller riksdagens olika partier definierar det politiska innehållet som organisationen agerar och står för.

Kingdons teori om Multiple Streams Framework identifierar dessa tre parallella strömmar - Problem-, Policy- och Politikströmmen.

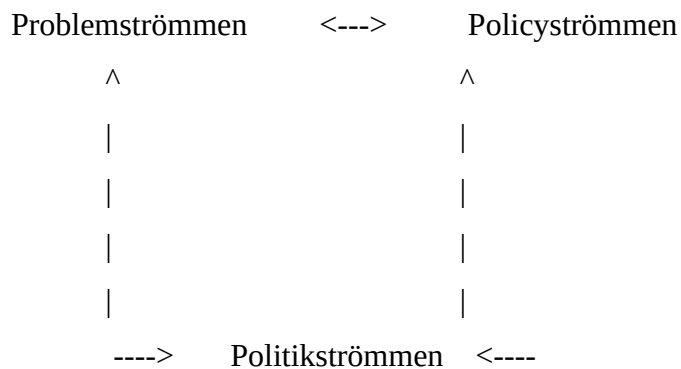
De tre strömmarna existerar vanligtvis oberoende av varandra, men under vissa förhållanden kan dessa strömmar konvergera och då uppkommer ett möjlighetsfönster (Window of Opportunity).

Fönstret är bara öppet en viss tid

Den policyförändring som då initieras, när dessa tre strömmar gått ihop och problemet har "uppmärksammas" av policyentreprenörer, och en gångbar lösning med ett gynnsamt politiskt

klimat uppstått - men det detta är ett tidsmässigt begränsat fenomen - en möjlighet då agendan kan påverkas och en policyförändring bli möjlig.

För att förstå hur frågan om svenskt Nato-medlemskap blev politiskt möjlig, används Kingdons (1995) modell över policyströmmar. Modellen beskriver hur problem, lösningar och beslutsmöjligheter cirkulerar oberoende av varandra tills de ibland sammanfaller i ett "window of opportunity". Detta tillfälle möjliggjordes av ett nytt säkerhetsläge 2022.

Policyströmmar cirkulerar oberoende av varandra

Möjlighetsfönster (window of opportunity)

Så själva agendasättningen blir här avgörande - policyprocessen, där vissa frågor lyfts upp på den politiska dagordningen medan andra förblir marginaliserade sammanfaller möjlighetsfönstret blir alltså ett dynamiskt koncept att använda, där timing kombinerat med strategiska faktorer måste

samverka för att möjliggöra en implementering - och policyentreprenören spelar här en nyckelroll i att sammankoppla de tre strömmarna.
(Olsson et al, 2019, s. 71-74).

Samspelets topografi II-III Garbage-can modellen

men det räcker inte med att använda Kingdon för att få en bra analytisk förklaring ....

Något som är typiskt för strömmar är det icke-lineära - istället för att ha en klart definierad kausalitet så som "om a, så b", kan ibland något icke-kausalt skapas initieras.

ett sätt att förklara detta är med hjälp av soptunnmodellen, "the garbage can-modell" (Cohen, March och Olsens, 2012 pp) PP KORREKT????

En definition av the garbage can model är i en beslutsfattande process, som kan beskrivas som att deltagande i policydomänen tömmer problemet i en soptunna, en "slasktratt"? och att det där (i diskussionen?) uppstår en ny lösning - där inblandade policyentreprenörer blir centrala aktörer som aktivt arbetar för att koppla samman strömmar som passar????

Garbage can "soptunna" där allt löst KFKFKFKFKF blandas slumpvis

Modellen porträtterar problem, lösningar och deltagare/beslutsfattare som tre oberoende "strömmar" som var och en genereras separat och flödar utan att vara kopplade från varandra.

hur en struktur

att organisationer, eller beslutssituationer Organiserade anarkier även kända som valmöjligheter (choice opportunities), som kännetecknas av problematiska preferenser, oklar teknologi och flytande deltagande. (Cohen, March och Olsens, 2012, s. 26)

Det kan beskrivas som en organiserad anarki där beslutsprocessen, soptunnmodellen, slumpvis lägger allt i en "soptunna" där problem dumpas och i denna kökkenmödding framkommer lösningar allt eftersom de genereras.

att vissa organisationer (såsom offentliga, illegitima organisationer??? många kockar i soppan oftare kännetecknas av dessa drag av organiserad anarki

Det tycks påminna om Kingdons "Multiple Streams Framework" (MSF), att policyströmmar interagerar - men mer anarkistiskt

----

The garbage can-modell" (Cohen, March och Olsens, 2012 pp) PP KORREKT????

"Inom detta sammanhang, med en organiserad anarkisyn på organisatoriskt beslutsfattande, symboliserar soptunnmodellen valmöjligheten/beslutssituationen (till exempel: ett möte där idéer diskuteras och beslutas) som en "soptunna" som deltagarna kaotiskt dumpar problem och lösningar i, allt eftersom de genereras. Betydelsen av termen "soptunna" förstås bäst genom att betrakta hur föremål i en soptunna är organiserade, vilket är en rörig, kaotisk blandning.

Modellen porträtterar problem, lösningar och deltagare/beslutsfattare som tre oberoende "strömmar" som var och en genereras separat och flödar utan att vara kopplade från varandra. Dess Denna anarkiska syn på beslutsfattande står i kontrast till traditionell beslutsteori." s.24

20250518

A GARBAGE CAN MODEL AT FORTY: A SOLUTION THAT STILL ATTRACTS PROBLEMS

Michael D. Cohen, James G. March and Johan P. Olsen

Michael D. Cohen, James G. March, Johan P. Olsen

Cohen-March-Olsen-2012-A-GARBAGE-CAN-MODEL-40-SOLUTION-STILL-ATTRACTS-PROBLEMS

The Garbage Can Model of Organizational Choice: Looking Forward at Forty

ISBN: 978-1-78052-712-3, eISBN: 978-1-78052-713-0

ISSN: 0733-558X

Publication date: 26 October 2012

Samspelets topografi III-III. Intressen: Aktörer, makt och strategisk kalkyl - Path dependence, Strukturell realism

Intressant: är att Path dependence kan ses som en limiter för utveckling (en curveball) och strukturell realism/neorealism - From Poles to Hubs: Waltz Meets Social Network Theory

Path dependence (Beyer 2024, s. 2).

Själva kärnan i begreppet stigberoende (path dependence) är tanken att processförloppet kan påverkas eller helt komma bestämmas av tidigare förlopp (Beyer 2024, s. 2).

Kontext spelar roll, då beroendes på diskussionens sammanhang olika aspekter av processers historiska karaktär lyfts fram som uttryck för att vara stigberoende.

Exempel på fenomen som spelar roll, (processers historiska karaktär), kan till exempel vara det att initiala villkor i stigberoende processer har betydande inflytande (Institutional Constraints) , att ökad avkastning (increasing returns) finns som en självförstärkande natur i stigberoendet, en inneboende oförutsägbarhet i utfall där mångfald och möjlig utveckling skapar svårighet att avvika från etablerade jämviktslägen (Beyer 2024, s. 2).

#Strukturell realism, även känd som neorealism

Sverige som nation existerar inte i vakuum och Strukturell realism, också kallad neorealism, är en teori inom internationella relationer som försöker förklara staters beteende och dynamiken i det internationella systemet primärt utifrån systemets struktur, snarare än enskilda staters egenskaper eller mänsklig natur.

Den utvecklades främst av Kenneth Waltz i hans inflytelserika bok "Theory of International Politics" (1979) som en vidareutveckling och systematisering av den äldre realismen."

[https://sv.wikipedia.org/wiki/Neorealism_\(statsvetenskap\)](https://sv.wikipedia.org/wiki/Neorealism_(statsvetenskap))

Strukturell realism och Goddards kommentarer

Goddards (2024) utveckling av Waltz "Theory of International Politics" (enligt Goddard 1979) - och det är det som härafter kommer att beskrivas i Samspelets topografi III-III.

Strukturell realism också känd som neorealism är ett perspektiv på politiska aktörer som rationella strategier men det kan beskrivas i ett vertikalt "strömmande" sammanhang

----

Security Studies

2024, VOL. 33, NO. 5, 768-797

<https://doi.org/10.1080/09636412.2024.2420867>

From Poles to Hubs: Waltz Meets Social Network Theory

Stacie E. Goddard

----

strukturell realism är en teori som förklarar "återkommande maktbalanser", men kämpar i det teoretiska med att (i internationell politik) förklara hur och när stater mobiliserar sin makt - själva balansering gentemot konkurrerande stater.

Goddards (2024) beskriver och bygger vidare på en grund befast i boken "Theory of International Politics", (Waltz????) där hon driver en tes - en internationell struktur som går bortom polaritet (vilket Waltz ....) där maktpolitikens logik inte enbart .... då Waltz utvecklade en teori om internationell politik utvecklade som innehöll en sparsam uppfattning om internationell struktur, definierad endast som anarki och "fördelning av förmågor".

Goddard argumenterar för att man bör omkonceptualisera Waltz teori om "fördelning av förmågor" i till sociala nätverkstermer - att inte definiera statens relativa attribut som FFFFFFGGGFFG utan som en stats relativa position inom militära, ekonomiska och sociala nätverk.

konceptualiseringen förklarar makt i nätverkstermer där varför vissa stater har "nav" och är unikt positionerade och kan då påverka - engagera sig i balansering, men också då har förmåga att undergräva andras förmåga att motbalansera

Och till detta så tillåter en nätverksmetod en förklaring a hur olika konfigurationer formar nav och uppvisar balanseringsbeteende.

Goddard avviker från Waltz teori i hur man ska närma sig en stats 'relativa positioner' i det internationella systemet.

Waltz fokuserar på användning av och fördelningen av förmågor, ('polaritet'), för att förstå hur stater positionerades i förhållande till varandra.

och han såg anarki som en konstant, vilket påverkar om ett system ska ses som multipolärt eller bipolärt - Goddard noterar att detta är den primära strukturella faktorn som formar balansdynamiken i Waltz teori - Goddard föreslår en omkonceptualisering av den relativa position genom en lins av sociologisk nätverksteori s. 769 "Poles"

REFLEKTION

Waltz vill använda (BNP) för att mäta fördelningen av ekonomiska förmågor i jämförelse mellan länder och vid jämförelse, en stats relativa position i global handel och finansiella transaktioner.

Alla dessa mått är väsentliga, men Waltz fokuserar på attribut och Goddard fokuserar på sociala nätverks metoder på relationer." s. 778

här kommer frågan - har Swe tappat i konkurrenskraft???

Hmm, svara goddard på det????

Goddard skriver att Strukturen hos hegemoniska system skapar positiva återkopplingsmekanismer som förstärker navets makt - och föreslår en omdefiniering där relativ positionering med hjälp av en nätverksteoretisk lins, som kan ge en distinkt (icke-trivial) men generaliserbart påstående om hur stater (i ett konkurrens miljö) engagerar sig i att balansera internationell politisk s. 782

Waltz beskriver en systemstrukturen av anarki och poler, där antalet aktörer i systemet

medan nav kan ses som ett tillstånd som med hjälp av nätverkskoncept har en unikt positionering två sätt:

nav hög centralitet, vilket innebär att de upprätthåller relativt starkare band med andra tillstånd i ett nätverk.

mäter i vilken grad en stat är kopplad till en specifik nätverksstruktur.

För det andra har nav relativt hög koppling som fungerar som kanaler mellan aktörer i ett nätverk genom att

överbrygga strukturella hål i sociala nätverk.

Bacchi Bacchi Bacchi Bacchi Bacchi Bacchi Bacchi Bacchi Bacchi Bacchi Bacchi Bacchi

Samspelets topografi - WPR som analysverktyg med hjälp av Bacchi

Baserat på det teoretiska materialet ovan görs en WPR analys med hjälp av Bacchis WPR och grundtemat Samspelets topografi är den vertikala policydomänen

Grundtemat Analytisk metod(teori) Samspelets topografi Bacchis WPR

Carol Bacchis beskrivande analytisk metod (teori)

Bacchis WPR (What's the Problem Represented to be?) fokuserar på att avkläda (avslöja) hur problem konstrueras och representeras inom policyer och politiska förslag - man utgår från antagandet att hur ett problem definieras i en policy medför ofta djupgående konsekvenser för hur det hanteras och vilka lösningar som föreslås.

Tanken är att kritiskt granska de underliggande antaganden och maktstrukturer som formar hur samhällsproblem förstås och hanteras politiskt.

WPR syftar till att synliggöra tystnader, oproblematiserade aspekter och de effekter som en viss problemrepresentation kan ha på olika grupper i samhället.

Problemrepresentation: I Bacchis WPR är "problemet" det samhällsfenomen eller den fråga som en policy eller ett politiskt förslag försöker adressera.

Min analysen handlar om att dekonstruera hur detta problem framställs i texten.

#Dekonstruktivism!

Vad definieras som själva problemet?

Vilka antaganden ligger bakom denna definition?

Hur har denna problemrepresentation uppstått?

Vad lämnas utanför problemdefinitionen? !!!!

Vilka konsekvenser får denna representation?

Målet med WPR-modellen/analys är att den ska kunna användas som en metod som har särskilt fokus på att ifrågasätta de dominerande problemkonstruktioner som redan finns. (Bacchi 2009, s. 262).

WPR-modellen utgår ifrån konstruerade frågor som kan användas rakt av eller anpassas till kontexten (Bacchi 1999, s. 12).

Hur modellen används är därmed beroende av syftet, storlek och materialet i forskningen.

Bacchis WPR

Figur 1: Samspel mellan idéer, kris och styrning

Idéer/Problemformulering ==> Kris/Meningsskapande ==> Styrning/Institutionalisering ==> Tid

----

#Bacchianalys WPR

I en flernivåkontext kan intressen bli ytterligare mer komplicerade, då nationella intressen flätas samman med internationella åtaganden - detta skapar en spänning mellan aktörers strategiska intressen och de institutionella ramar som både formar och begränsar dem.

Goddard skriver att Waltz fördelning av förmågor bör ses i sociala nätverkstermer, att en stats makt inte ligger i dess isolerade attribut, utan i dess position inom militära, ekonomiska och sociala nätverk.

Detta förklarar varför vissa stater blir "nav" med unika positioner, som har förmåga att påverka genom att balansera, men också att underminera andras motvikt.

En nätverksmetod kan belysa hur olika konfigurationer formar dessa "nav" och hur balanseringsbeteenden då kan te sig.

Det är en klassisk utmaning inom policyanalys????: att förstå när aktörer driver förändring trots institutionella trögheter - och när institutioner formar utfallet trots aktörers intentioner. # KAN JAG PÅSTÅ DET??? KÄLLA???? Sverige blev mer internationellt hade krav att bli

Förändringen, då uppstår frågan: "What is the Problem Representer to be?"

POC????

Outro - En teoretisk syntes: Tematisk progression (tidsdomänen) och Samspelets topografi

För att möjliggöra en sammansatt analys kan två perspektiv kombineras: tematisk progression - som fokuserar på idéers förändring över tid - och samspelets topografi - som belyser relationerna mellan olika aktörer, idéer och institutioner vid en given tidpunkt.

Tillsammans bildar dessa en teoretisk syntes som integrerar både linjära utvecklingsförlopp och samtida samspel.

Denna syntes kan visualiseras som en modell där idéer rör sig genom tid, men där deras utveckling samtidigt påverkas av hur de samverkar med andra idéer, institutionella strukturer och intressen i det politiska landskapet - för att fånga detta komplexa samspel används begreppet samtidighetslogik (concurrency logic) - hämtat från datavetenskapen men här i analog betydelse.

[https://sv.wikipedia.org/wiki/Samtidighet_\(datavetenskap\)](https://sv.wikipedia.org/wiki/Samtidighet_(datavetenskap))

I datavetenskapen syftar concurrency på att flera processer kan köras parallellt, lite hur som helst (ibland i oordning), men ändå leda till ett koherent resultat. Översatt till policyanalys kan detta förstås som att olika idéer, institutionella förhållanden och politiska intressen samexisterar och interagerar - inte nödvändigtvis i sekvens, utan i parallella, ömsesidigt påverkande skeenden.

Genom att kombinera ett temporalt förändringsperspektiv med samtidighetslogik blir det möjligt att analysera både hur idéer förändras över tid och hur de samtidigt verkar tillsammans med andra element i det politiska systemet. Och denna modell bidrar därmed till en fördjupad förståelse av den dynamik som präglar policyutveckling över längre tid.

#4. Kontext och fallbeskrivning

#Här presenteras Sveriges säkerhetspolitiska historia, bakgrund till Nato-frågan

Governance på global nivå (top-down)

Tidspilen

Sverige

Sveriges nyligen genomförda medlemskap i Nato är ett resultat av en förändrad säkerhetspolitisk situation i vår tid och har ingen direkt historisk koppling till händelserna under och efter Napoleonkrigen, men det finns en metaforisk kraft som där förklarar hur handlingar och karaktärer representerar abstrakta idéer (policys) - som kan bli en bra förklaringsmodell och upptakt till dagens förändring i världsordningen där Sverige har gått med i Nato.

Från alliansfrihet till Nato - historisk genomgång av Sveriges neutralitet

Svensk säkerhetspolitik har historiskt, sedan 1812 års utrikespolitik (då Karl XIV Johan bröt med Napoleons välde), och konventionen i Moss (ett fredsavtal mellan Sverige och Norge som undertecknades i Moss den 14 augusti 1814), präglats av strävan efter neutralitet och oavhängighet (Wikipedia 2025).

Alliansfrihet, att avstå från militära allianser, har varit ett ledord i svensk utrikespolitik - en följd av flera faktorer, mest att försöka undvika att dras in i olika konflikter. Och sveriges säkerhetspolitik har historiskt präglats av självständighet och neutralitet. Efter andra världskriget valde Sverige en väg av strikt alliansfrihet, vilket innebar att man inte skulle ingå i några militära allianser. Denna politik var en följd av flera faktorer, bland annat erfarenheterna av två världskrig och en önskan att undvika att dras in i framtida konflikter (SOU 2002:108, s. 388-389).

Sveriges alliansfrihet vilade på flera pelare:

Politisk enighet i sveriges riksdag

En stark försvarsmakt

En uttalad neutralitetsförklaring

Aktivt deltagande i det internationella samarbetet

I fredstid blev alliansfrihet den grundläggande förutsättningen för en politik som syftade till neutralitet i krig. Den svenska alliansfriheten betydde i första hand att föra en politik där vi inte deltar i militära allianser. Men den säkerhetspolitiska doktrinen innebar också en rad satta policys i utrikes- och säkerhetspolitik - att Sverige i fredstid inte skulle åta sig förpliktelser som skulle kunna skapa partiskhet i händelse av potentiellt krig.

(Ackell, Patrik (2024) "Serviceproduktion i flernivåsystem - fallet NATO och strukturreformen", kapitel D i Politik och förvaltning i flernivåsystem. Göteborgs universitet: Förvaltningshögskolan.)
???? Publicerad ????

(Ackell 2024)

#Sveriges neutralitet har varit en konsekvens av Europakonserten

Sveriges neutralitet har varit en konsekvens av Europakonserten

begreppet Europakonserten utgjorde ett generellt samförstånd som etablerades mellan 1800-talets europeiska stormakter i syfte att bevara den europeiska maktbalansen, dess politiska gränserna och inflytandesfärer. Det var en utsträckt epok av relativ fred och stabilitet i Europa - i efterdyningarna av de franska revolutions- och Napoleonkrigen, som hade dominerat kontinenten sedan 1790-talet.

Wienkongressen var den första i en serie internationella möten som kom att kallas Europas konsert, ett försök att skapa en fredlig maktbalans i Europa. Det fungerade som en modell för senare organisationer som Nationernas Förbund 1919 och Förenta Nationerna 1945. "

https://en.wikipedia.org/wiki/Concert_of_Europe

Som en del i denna "konsert", blev Sverige (två år efter) neutralt då 1812 års utrikespolitik (då Karl XIV Johan bröt med Napoleons välde), och konventionen i Moss (ett fredsavtal mellan Sverige och Norge som underteckna

<https://sv.wikipedia.org/wiki/Wienkongressen>

Året 1812 är då Karl XIV Johan ändrade Sveriges utrikespolitik och bröt alliansen med Napoleon - Sveriges neutralitet utvecklades under den här tiden, och vid konventionen i Moss 1814 skrevs ett fredsavtal mellan Sverige och Norge som etablerade unionen mellan länderna efter Napoleonkrigen, samtidigt som Sveriges beslut kom att anta en neutral utrikespolitik.

Wienkongressen 1814-1815 syftade till att skapa en ny europeisk ordning efter Napoleons abdiktion och påverkade Sveriges ställning i Europa

Trots att den aldrig konstituerade en fullständig enhet och kontinuerligt präglades av dispyter och en rivaliserande dynamik avseende positionering och inflytande, men efter detta har Sverige internationellt stått sig förhållandevis neutralt

och haft en ganska hård attityd gällande att få vara neutralt - det har tjänat Sverige väl under lång tid och också varit av nytta för samhällsekonomin - många stora industriprojekt där Sverige fått utveckla system från ax till limpa, Erikson, SAAB, Volvo för att nämna några

”Det blir inga ansökningar om något medlemskap så länge vi har en socialdemokratisk regering. Jag kommer definitivt aldrig så länge jag är försvarsminister att medverka i en sådan process. Det kan jag garantera alla!” Försvarsminister Peter Hultqvist på Socialdemokraternas partikongress i Göteborg, november 2021” (s. 141 Ovisshetens tid SOM 2022)

I valet 11 September 2022 förlorade Socialdemokraterna sitt regeringsmandat och Sverige ansökte 20220518 om medlemskap i Nato, och blev 20240307 fullständig medlem - men hur?

Den globala maktsfären

Det finns en grundidé baserad på konceptet: "Konsert"

där man kan se en analogin till "Konserten i Europa", ett system där stormakter som Storbritannien, Österrike, Preussen, Ryssland och senare Frankrike samarbetade för att bevara status quo efter Napoleons fall.

Idén var att stormakter tillsammans skulle hantera hot mot ordningen - särskilt revolutionära och nationalistiska krafter - genom ömsesidig förståelse snarare än ständiga krig.

Det nämns idag att det finns en historisk parallell mellan Konserten i Europa (1815-1914) och en föreslagen ny "konsert" i internationell politik som börjar formeras runt USA:s och Donald Trumps syn på global ordning. ??? Goddard

Och som en svart svan kom Trumpdoktrinen 2.0???? inseglande # Black swan!? att Och att Trump/USA idag föreställer sig en ny konsert där USA, Ryssland och Kina erkänner varandras "spheres of influence" och agerar för att bekämpa vad de ser som kaosets krafter: migration, islamism, progressiv politik, sexualitetsnormbrytande grupper m.m. (Black Swan, Nassim Nicholas Taleb 2007
https://en.wikipedia.org/wiki/The_Black_Swan:_The_Impact_of_the_Highly_Improbable)

Han vill ha ordning genom maktdelning - inte nödvändigtvis genom delade värderingar. (Goddard)

Vänner i kampen mot oordning: I detta narrativ förenas auktoritära stater mot interna "fiender", där demokratiska ideal och mänskliga rättigheter offras för stabilitet.

Och att det finns en geopolitisk byteshandel: Ukraina kan offras för "stabilitet". Taiwan kan lämnas till Kina i utbyte mot mindre kinesisk aggressivitet i Sydkinesiska havet. Trumps syn är starkt transaktionell.

Men det finns ett problem med teorin om sfärindelningen

Historiskt har det visat sig svårt att dra tydliga gränser för spheres of influence: Även under Konserten i Europa kolliderade stormakterna (ex: Österrike vs Preussen, Storbritannien vs Frankrike). och på Jaltakonferensen 1945 försökte USA, Storbritannien och Sovjet dela upp världen - men resultatet blev kalla kriget.

Globalisering, supply chains och gränsöverskridande problem som klimatförändringar gör sfärlogiken ännu svårare idag.

Ideologisk spänning under ytan

Trots retoriken om samarbete finns alltid inbyggda motsättningar: under Konserten uppstod snabbt ideologiska spänningar mellan konservativa monarkier (ex: Ryssland) och mer liberala aktörer (ex: Storbritannien).

Motstånd från medelmakter

Liksom 1800-talets Japan och Latinamerika utmanade stormaktsdominansen, växer nu nya aktörer: EU, Japan och Indien bygger egna säkerhets- och ekonomiska strukturer. # Vi ser hur nya utmanare är inne på arenan! av olika orsaker ....

.... Dessa "middle powers" vill inte låta USA, Kina och Ryssland diktera spelreglerna.

Historiskt

Ledarskapets roll: Bismarck vs Napoleon III - historien visar att konsertsystemet krävde exceptionellt dugligt diplomatiskt ledarskap - Bismarck manövrerade skickligt mellan stormakter, dämpade ideologiska konflikter, och visade återhållsamhet. Medan Napoleon III, däremot, överskattade sin skicklighet och blev spelad av andra.

Var står Sverige gällande duglig diplomati? .... Trump en Bismarck... eller en Napoleon? # Napoleon igen ...! Sveriges historia , uppdelning, varför lär vi oss aldrig?

Samverkan vs samverkan-för-egen-vinning

För att en konsert ska skapa verklig fred krävs gemensamma normer, inte bara intressepolitik. Då behövs också olika forum för diskussion, kanske också lite transaktionella deals?

Ett visst mått av självbegränsning från stormakterna, och Trump, Putin och Xi framstår som oförmögna eller ovilliga att agera utifrån dessa förutsättningar.

Alla konserter slutar -

Slutet för Konserten i Europa var inte fred - utan världskrig - när samarbete förbyttes i ren maktpolitik föll systemet samman, och det finns en varning i detta - en tillfällig stabilitet kan kanske bildas - men riskerar att sluta i katastrof. (Goddard)

#Teman????

Maktbalans eller normativ ordning, ett konsertsystem bygger inte på rättvisa eller rättigheter - utan på makt och demokrati/stabilitet får liten plats i en sådan ordning.

Morgondagens konflikter byggs idag

Viktiga årtal

Ryssarna brände Roslagen

Onsdagen den 19 augusti 1719: dagen då ryssarna brände ner Norrtälje

----

Slut 2:a världskriget 1946 8:e maj Tyskkapitulation

U-137 27 October 1981 Whiskey on the rocks

10 KM från Karlskrona https://en.wikipedia.org/wiki/Soviet_submarine_S-363

uranium-238 nuclear-armed nuclear warheads on some of the torpedoes

----

Berlinmurens fall 1989/11/9

Sovjetunionen Upphörde 31 december 1991 konkurs

Ryssland First Chechen War 11 December 1994 - 31 August 1996

https://en.wikipedia.org/wiki/First_Chechen_War

Allmän nedrustning globala samfund fokuserar på fred och handel

----

"Försvarsmakten är ett special intresse " Reinfeldt

<https://www.dn.se/nyheter/politik/reinfeldt-forsvaret-ar-ett-sarintresse/>

Publicerad 2013-01-29 DN

Reinfeldt: Försvaret är ett särintresse

Publicerad 2013-01-29

Statsminister Fredrik Reinfeldt.

Statsminister Fredrik Reinfeldt. Foto: Bertil Enevåg Ericson / Scanpix

"Försvaret är ett särintresse, sade statsminister Fredrik Reinfeldt (M) när han för första gången kommenterade de senaste veckornas försvarsdebatt. Statsministern kallade debatten märklig och sade att det inte finns något militärt hot mot Sverige i dag som motiverar ett territoriellt täckande försvar."

Lapplandsjägare och PB, Lapplandsjägarbattalion

Ryssland ockuperar Krim

In February and March 2014, Russia invaded the Crimean Peninsula, part of Ukraine, and then annexed it.

https://en.wikipedia.org/wiki/Annexation_of_Crimea_by_the_Russian_Federation

----

Ryssland går in i Ukraina

Russia's president Vladimir Putin voiced expansionist views and challenged Ukraine's right to exist. He demanded that Ukraine be barred from ever joining the NATO military alliance. In early 2022, Russia recognized the DPR and LPR as independent states.

While Russian troops surrounded Ukraine, its proxies stepped up attacks on Ukrainian forces in the Donbas.

On 24 February 2022, Putin announced a "special military operation" to "demilitarize and denazify" Ukraine, claiming Russia had no plans to occupy the country.

The Russian invasion that followed was internationally condemned; many countries imposed sanctions against Russia, and sent humanitarian and military aid to Ukraine. In the face of fierce resistance, Russia abandoned an attempt to take Kyiv in early April.

I början på 2021 skedde en massiv rysk militär uppbyggnad nära Ukrainas gränser, inklusive i angränsande Belarus.

Ryssland förnekade upprepade gånger planer på att anfälla Ukraina - och samtidigt ställdes också krav att förhindra att Ukraina någonsin gå med i militäralliansen Nato.

Till detta: i början av 2022 erkände Ryssland Folkrepubliken Donetsk (DPR) och Folkrepubliken Lugansk (LPR) som självständiga stater på Ukrainisk ockuperad mark.

Den 24 februari 2022 tillkännagav Putin en "speciell militär operation" för att "demilitarisera och avnazifiera" Ukraina, och samtidigt hävdades att Ryssland inte hade några planer på att ockupera landet.

Den ryska invasionen som följde fördömdes internationellt och många länder införde sanktioner mot Ryssland och skickade humanitärt och militärt bistånd till Ukraina.

Inför hårt motstånd övergav Ryssland ett försök att inta Kyiv i början av april.

https://en.wikipedia.org/wiki/Russo-Ukrainian_War

"Historiska förändringar i svensk Nato-opinion

SOM-institutet har varje år sedan 1994 undersökt svenska folkets inställning till Nato-medlemskap. Fram till och med år 2012 var opinionsläget i frågan stabilt - andelen som ansåg att Sverige inte skulle söka medlemskap i Nato var två till tre gånger så stor som andelen som ansåg att Sverige borde ansöka om medlemskap.

Men år 2013 förändrades opinionen: Nato-motståndet minskade och andelen som ansåg att Sverige borde ansöka om Nato-medlemskap ökade. Sedan dess har Svensk säkerhet i krigets skugga: Nato, försvaret och stödet till Ukraina grupperna som förespråkar respektive avfärdar ett svenskt Nato-medlemskap varit ungefär lika stora.

Rysslands invasion" (s. 134 Ovisshetens tid SOM 2022)

"Sammanfattning

Den allmänna opinionens förändrade inställning till Nato under våren 2022 är den största och snabbaste opinionsförskjutningen som hittills uppmäts i svensk politisk historia. Rysslands invasion av Ukraina fredagen den 24 februari 2022 fick en chockverkan på svenskt politiskt liv. På bara några veckor svängde opinionen från ett likaläge mellan positiva och negativa attityder till ett kraftigt övertag för ett Natomedlemskap. Enligt den nationella SOM-undersökningen ökade andelen positiva till Nato hela 35 procentenheter, från 29 till 64 procent, mellan hösten 2021 och hösten 2022. Opinionsförändringen är tydlig i alla grupper av partisympatisörer. En analys av opinionsutvecklingen bland Socialdemokraternas sympatisörer visar att Natovinden blåste starkare bland kvinnor än bland män.

Stacie E. Goddard (2025) The Rise and Fall of Great Power Competition: Trump's New Spheres of Influence

Foreign Affairs

May/June 2025

Published on April 22, 2025

20250422

<https://www.foreignaffairs.com/united-states/rise-and-fall-great-power-competition>

Foreign Affairs is published by the Council on Foreign Relations (CFR) <http://www.cfr.org/>

#Ett narrativ

Vad som kan sägas är att det aldrig var en helt sammanhängande strategi - snarare en flexibel berättelse om världspolitiken.

USA framställdes som antingen hjälte eller offer i en global ordning som hotades av aggressiva revisionistiska makter.

Kina och Ryssland var skurkarna, medan andra aktörer spelade biroller. Goddard menar att denna konkurrens aldrig

Och så också historiskt - men det sätter en förklaringsram

#5. empiri: egen undersökning, resultatredovisning

#Uppdelat på teman används teorin och metoden aktivt på materialet

Här presenterar jag mitt empiriska material - vad jag har kommit fram till - och sedan analyseras också min empiri.

5.1 Empirisk presentation 1 sid

Presenterar materialet

Vad undersöks och varför?

I denna undersökning analyseras över tid centrala policytexter relaterade till Sveriges väg mot Nato-medlemskap, med syftet att belysa hur säkerhetspolitiska problem konstruerats och vilka idéer som fått genomslag i beslutsprocessen.

Textmaterialet är försvarsberedningens rapporter (och regeringspropositioner) från perioden 1995-2023.

Det empiriska materialet består av 12 centrala dokument, inklusive fyra försvarsberedningsrapporter (1999, 2004, 2019, 2023),

med direkt koppling till säkerhets- och försvarspolitik samt fem regeringspropositioner eller skrivelser.

Texterna har valts ut utifrån sin policyrelevans, sin funktion som beslutsunderlag samt sin spridning över tid för att möjliggöra jämförande analys.

Urvalet är strategiskt och syftar till att fånga skiftande diskurser kring alliansfrihet, hotbilder och säkerhetspolitiska vägval.

Metod och bearbetning - Hur analyseras materialet?

Materialet har analyserats med en kombination av tematisk analys, idéanalys och meningsstrukturanalys, med särskilt fokus på hur problem formuleras, vilka aktörer som tillskrivs handlingsutrymme och vilka begrepp som återkommer eller förändras.

Textpassager har kodats och grupperats utifrån ord / teman som "hotbild", "solidaritet", "alliansfrihet" och "internationellt samarbete". Därtill har en enklare sentimentanalys genomförts för att undersöka tonalitet över tid.

Empirin utgör därmed en grund för att förstå hur politiska vägval motiverats i skiftande säkerhetspolitiska kontexter och hur meningsskapande förändrats över tid.

5.2 Empiri - resultat

----

en beskrivning av resultatet över tid - en matrisen och ett kontextuellt kluster

----

Lägg till nya matrisen

Resultatredovisning: Tematiska kluster och deras utveckling över tid

Det empiriska materialet består av ett större urval policyrelaterade texter, inklusive departementsskrivelser, propositioner och statliga utredningar, kodade enligt tematiska kluster med stöd av textanalytisk metod. Varje träff i materialet har placerats i ett kluster utifrån kontextuell likhet, semantiska närhetsrelationer eller begreppsmässig samhörighet, och presenteras här utan värdering eller analys. Genomgången nedan syftar till att redovisa vilka mönster som framkommer inom respektive kluster, hur begrepp och uttryck förekommer över tid, samt vilka dokument och årtal som är representerade.

Resultatet är strukturerat kluster för kluster, där varje avsnitt beskriver vilka dokument och år som ingår, vad som karakteriserar språkbruket inom klustret, samt om några förändringar kan skönjas mellan olika perioder. I denna del sker ingen tolkning, utan endast en deskriptiv framställning av det material som ligger till grund för den kommande analysen.

[illegible]

Inledning: Struktur och syfte med redovisningen

Detta kapitel redovisar de tematiska mönster som identifierats i ett urval departementsskrivelser och försvarsberedningsrapporter mellan 1995 och 2024.

Materialet har organiserats enligt återkommande nyckelord och begrepp som relaterar till svensk säkerhets- och försvarspolitik, med särskilt fokus på begrepp såsom hot, kris, samarbete, Nato, säkerhet, försvar, internationellt nätverk, utveckling, avskräckning, Ryssland och förändring.

Nyckelorden har grupperats i ett antal tematiska kontextkluster, som här återges dokument för dokument i kronologisk ordning.

Antalet förekomster av varje tema per dokument anges som en indikator på temats relativa synlighet eller betydelse i sammanhanget.

VISSA SAKER LÄGGAS I BILAGA !!!! OCH Github !!!!

OBS!

Detta är mycket svårt: resultatet återges strikt deskriptivt, utan tolkning eller analys !!!!????

Tidslinjevis beskrivning av klustren och deras innehåll

Ds 1995:28 - -mot Ds 1996:51 (A12)

Teman: Samarbete (2), Nätverk (2)

Den tidigaste posten i materialet innehåller endast några få träffar, samlade kring begrepp som samarbete och nätverk.

Denna period kännetecknas av en försiktig användning av internationellt orienterade begrepp, och teman som hot, kris, Nato eller förändring förekommer inte i mätbara mängder.

Det ger intryck av en relativt låg retorisk intensitet och en säkerhetspolitik i balans.

Ds 1996:51 - mot Ds 1998:9 (A11)

Teman: Kris (2), Förändring (3)

Under denna period blir kris ett uttryck som förekommer mer frekvent än tidigare.

Samtidigt framträder förändring som ett nytt tema, vilket kan indikera att en diskurs om förändrade omvärldsförutsättningar börjar växa fram, men referenser till Nato eller direkta säkerhetshot saknas dock fortfarande.

Innehållet tyder på en ökad medvetenhet om osäkerhet, men inte ännu om ett förändrat handlingsmönster.

Ds 1998:9 - mot Ds 1999:2 (A10)

Teman: Kris (2), Nato (3), Förändring (3)

Detta dokument är det första i materialet där Nato tydligt träder in som tema.

Temat förändring kvarstår med samma intensitet, och kris återkommer.

En misstanke är att sammantaget hur texten lyder så tyder detta på att i slutet av 1990-talet började en begynnande skiftning i språkbruket mot mer internationell och säkerhetsorienterad retorik - det är dock ännu fråga om begränsade tematiska förekomster.

Ds 1999:2 - mot Ds 2001:14 (A9)

Teman: Nato (2), Säkerhet (2)

En stabilisering av Nato-begreppet sker, medan säkerhet nu också uppträder som ett explicit tema.

Även här saknas spår av konflikt, ryssland eller hot.

Detta tyder förmodligen på att ett mer strukturellt säkerhetsbegrepp börjar etableras. Hmm, tolkning!?

Ds 2001:14 - mot Ds 2003:8 (A8)

Teman: Nato (9), Säkerhet (2), Nätverk (1), Ryssland (1)

en kraftig ökning av Nato-träffar, vilket kan tyda på att organisationen fått en tydligare plats i svensk säkerhetspolitisk diskussion För första gången nämns även Ryssland, om än enbart vid ett tillfälle.

Nätverk antyder fortsatt betoning på multilaterala relationer.

Ds 2003:8 - mot Ds 2007:46 (A7)

Teman: Nato (4), Säkerhet (6), Internationell (5), Samarbete (3)

Här återfinns en fortsatt hög användning av säkerhet och internationellt samarbete.

Nato nämns något mindre frekvent jämfört med föregående period.

Detta kan tolkas som en breddning av diskursen bort från enskilda aktörer till mer generella säkerhetspolitiska begrepp (dock utan analys här)!

Ds 2007:46 - mot Ds 2013 (A1)

Teman: Hot (10), Konflikt (3), Kris (3), Nato (9), Säkerhet (15)

Detta är den mest frekventa perioden vad gäller antal träffar.

Begrepp som hot, konflikt och kris uppträder nu samtidigt och i större antal.

Säkerhet dominerar, och Nato återkommer kraftfullt.

Det antyder en tematiskt laddad period där flera säkerhetsdimensioner aktiveras i språkbruket.

s 2013 - mot Ds 2014:20 (A2)

Teman: Hot (8), Nato (6), Säkerhet (11), Försvar (6), Internationell (4), Samarbete (3)

Begreppet hot kvarstår som centralt, men det förekommer något mindre frekvent än i föregående period.

Säkerhet ökar, vilket indikerar att detta tema förblir en viktigt i diskursen.

Försvar uppträder starkare än tidigare, tillsammans med internationella och samarbetsrelaterade begrepp - tillsammans tyder detta på en period där både militära och civila aspekter av säkerhet diskuteras i samspel.

Det finns dock inga träffar på Ryssland trots det intensifierade säkerhetsspråket.

Ds 2014:20 - mot Ds 2017:6 (A3)

Teman: Hot (2), Kris (2), Samarbete (2), Nato (6), Säkerhet (2), Försvar (6), Internationell (2), Samarbete nätverk (2), Utveckling (2)

Flera teman ligger här på en mellannivå - mellan 2 och 6 förekomster - vilket kan antyda en breddad diskurs snarare än ett dominerande kluster.

Nato och försvar är åter mest synliga, men även samarbete, internationell och utveckling förekommer i parallella spår.

Detta kan peka på att perioden präglas av systematisk konceptuell förankring snarare än akut tematisering.

Återigen uteblir Ryssland som tematiskt uttryck.

Ds 2017:6 - mot Ds 2019:8 (A4)

Teman: Hot (2), Nato (6), Säkerhet (4), Försvar (9), Internationell (3), Samarbete nätverk (2), Utveckling (2)

Här intensifieras försvar som tema (9 förekomster), vilket är det högsta antalet sedan A1.

Nato kvarstår på en konstant nivå (6), vilket tyder på att temat etablerats som en självklar diskursiv komponent.

Utveckling och nätverk förekommer i liknande frekvens som tidigare, medan säkerhet är något lägre.

Återigen finns inga nämnvärda referenser till konflikt, kris eller ryssland, vilket tyder på en period av strategisk konsolidering snarare än retorisk kris.

Ds 2019:8 - mot Ds 2023:19 (A6)

Teman: Hot (3), Nato (12), Säkerhet (5), Försvar (7), Internationell (4), Samarbete nätverk (4), Förändring (3)

Detta dokument markerar ett nytt toppvärde för Nato (12 träffar), vilket tyder på att det blivit ett centralt tema i politisk kommunikation.

Försvar och internationellt samarbete fortsätter att spela en stark roll, medan förändring återkommer för första gången sedan A10.

En tematisk bredd speglar ett intensifierat policyfokus - men fortfarande saknas explicita kopplingar till Ryssland.

Hot kvarstår på låg men synlig nivå (3), vilket kan tyda på en balanserad men vaksam säkerhetssyn.

Ds 2019:8 - mot Ds 2024:6 (A5)

Teman: Nato (7), Försvar (10)

Den senaste posten i serien uppvisar en tydlig koncentration kring försvar och Nato.

Inga övriga teman passerar tröskelvärdet (≥ 3), vilket kan antyda att debatten blivit mer fokuserad kring operativa och strategiska dimensioner snarare än breddade säkerhetsdiskussioner.

Den tematiska snävheten i detta dokument kontrasterar mot tidigare perioders bredd.

Översiktlig utvecklingslinje - klustren över tid

För att visa hur begrepp utvecklas över tid kan man här visualisera eller sammanfatta:

Tema:	Initialt Ping (1995-2003):	Peak Ping (år):
	Trend	
Nato	1998 (3 träffar)	2019-2023 (12 träffar)
	Stabil och ökande	
Säkerhet	2001 (2 träffar)	2007-2013 (15 träffar)
	Något avtagande	
Försvar	2003 (2 träffar)	2017-2019 (9
träffar), 2024 (10)	Tydligt ökande	
Kris/Hot/Konflikt	1996-1999 (sporadiskt)	2007 (10-3-3)
	Fall efter 2013	
Internationell/Nätverk/Samarbete	1995 (2 träffar)	2014-2019 (6-4-3)
	Relativt konstant (tendens?)	
Ryssland	Först 2001 (1 träff), 2019 och 1998 (3)	Mycket låg synlighet
	Nästan osynligt	
Förändring	1998 (3) ==> 2023 (3)	Få men stabila
återkomster	Marginell roll	

Sammanfattning av resultatkapitlet

En tematisk undersökning över tid har gjorts där Försvarsberedningensrapporter mellan 1995 och 2024 har analyserats. Den tematiska analysen av Försvarsberedningensrapporter mellan 1995 och 2024 visar på en gradvis men tydlig förändring i språkbruket och prioriteringarna över tid.

Dess utveckling, tidig period (1995-2003) kännetecknas av låg förekomst av Hot- och Krisrelaterade termer, i texten är fokus på på Samarbete, Nätverk och en begynnande diskussion om Förändring och Nato. Och relaterat till mittenperioden (2003-2013) präglas teman så som Säkerhet, Hot, Kris, Konflikt och Nato, av en kraftig ökning - språkbruket får en tydlig säkerhetspolitisk laddning under denna period. Den senare perioden, (2014-2024) visar på en mer fokuserad och

tematiskt stabil diskurs, med Nato och Försvar som dominerande teman - samtidigt, trots omvärldsläget, minskar frekvensen för Hot, Kris och Ryssland i antal förekomster. Teman som Förändring, Utveckling och Internationellt samarbete förekommer genomgående men utan att nå samma synligheten som kärnbegreppen Nato, Försvar och Säkerhet.

Sammantaget tyder materialet på att svensk säkerhetspolitisk diskurs över tid förskjutits från breda och samarbetsinriktade uttryck mot en allt mer fokuserad och försvarsorienterad tematik, med Nato som gradvis alltmer etablerad referenspunkt.

#6 Slutsatser av empirisk undersökning

7 Analys Vedung och Bacchi

8 Diskussion

9 Källor

10 Bilagor

SLUT